

PRATARMĖ

Kiekvienas, kas susidomi lietuvių tautosaka, neišvengiamai pastebi jos įvairavimus atskirose Lietuvos vietose. Tada vieniems parūpsta išsiaiškinti, kuo įdomios jo gimtojo kaimo ar apylinkės folklorinės tradicijos, kiti siekia suvokti ryšius, kuriais susiję atskirose Lietuvos srityse gyvenantys tautosakos kūriniai, tretieji nori iširti, kaip per regioninę įvairovę realizuojasi tautosakos vientisumas, ir pan. 1992 m. spalio 3 d. Lietuvių literatūros ir tautosakos institute įvyko konferencija „Regioniniai tautosakos ypatumai“. Joje, kaip ir ankstesnėse, dalyvavo nemažai mokytojų lituanistų, susirūpinusių, kaip geriau pažinti ir išgarsinti savo krašto liaudies poeziją. Konferencijos pranešimai sudaro „Tautosakos darbu“ V (XII) tomo branduolį. Jie skelbiami patobulinti bei praplėsti. Keli prelegentai pranešimų nepateikė, užtat tomas pasipildė naujais straipsniais: velionio Norberto Vėliaus, Aušros Žičkienės ir Austės Nakienės.

Tome skelbiama ištrauka iš Vytauto Kavolio anglų kalba jaunystėje (1954 m.) Harvardo universitete parašyto didesnio darbo. Autorius vertimą patikrino, liko patenkintas, dar žadėjo paieškoti kitų ankstyvųjų darbų apie lietuvių liaudies dainas... Be to, skyriuje „Iš tyrinėjimų“ skaitytojas ras Nijolės Laurinkienės studijinį darbą apie Perkūną ir Aušros Žičkienės straipsnį „Vestuvių verkavimai raudų melodikos kontekste“. Sabina Wienker-Piepho iš Freiburgo universiteto 1995 m. rudenį Lietuvių literatūros ir tautosakos institute skaitė paskaitų ciklą apie dabartinę pasakojamosios tautosakos tyrimo būklę. Keletas ištraukų iš šių paskaitų čia irgi skelbiama.

Tomas turi ir kitus tradicinius skyrius. „Tekstų publikacijos“ skirtos pavimams: Instituto 1995 m. tautosakos ekspedicijoje užrašytų tekstų pateikia Daiva ir Vykintas Vaitkevičiai, o Irena Žilienė jų atrinko iš Jono Būgos archyvo (kopijos įsigytos Čikagoje).

„Tautinių mažumų tautosakos“ skyrius šį kartą nudžiugino latvių dainėmis, patarlėmis, priežodžiais bei tradiciniais posakiais, kuriuos užrašė Instituto bendradarbės Lilija Kudirkienė ir Ilma Anelauskienė.

Skyriuje „Informuojame“ Aelita Kensminienė supažindina su EURETHNO IV seminaro darbais „Mitiniai Europos laikai“.

Įvairiomis progomis paminėti žmonės, daug nuveikę folkloristikai. Ambraziejus Jonynas aptaria tuoj 250 metų sukakties sulauksiančios pirmųjų trijų lietuvių liaudies dainų Pilypo Ruigio knygoje publikacijos reikšmę. Živilė Ramoškaitė primena, ką nuveikė Janas Baudouinas de Courtenay lietuvių folkloristikai, o Audronė Augaitytė aptaria Praną Bieliauską kaip Vilniaus krašto dainų rinkėją.

Skyrelyje „Iš praeities“ Stasys Skrodenis pateikia duomenų apie prieškarinio Lietuvoje rengtas Senovės dienas.

Daiva Vaitkevičienė ir Giedrius Dringelis recenzuoja naujausius (IX, X) „Lietuvių liaudies dainyno“ tomus, Bronislava Kerbelytė pristato Miunchene išėjusį pasakų leksikoną, o Aušra Žičkienė – Punske išleistų Lenkijos lietuvių vestuvinių dainų rinkinį.